

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра германської і української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

 Наталія СИЗОНЕНКО
02 вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ

освітньо-професійна програма Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
спеціальність 035 Філологія
спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
галузь знань 03 Гуманітарні науки
освітній ступінь Бакалавр
факультет обліку та фінансів

Полтава
2024–2025 н. р.

Робоча програма «Загальна теорія перекладу» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.

Мови викладання: англійська, українська.

Розробник: Антонюк Марина, доцент кафедри германської і української філології, канд. філол. наук.

02 вересня 2024 року

Розробник Марина АНТОНЮК

Схвалено на засіданні кафедри германської і української філології
протокол від 02 вересня 2024 р. № 1.

Погоджено гарантом освітньої програми Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

«02» вересня 2024 року

 Оксана МОКЛЯК

Схвалено головою ради з якості вищої освіти
спеціальності «Філологія»

 Олена САВЕНКОВА

протокол від 02.09. 2024 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин -	90
Кількість кредитів –	3
Місце в індивідуальному навчальному плані студента (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Рік навчання (курс)	I (035ФІЛОЛ_бд_2024)
Семестр	2
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	14
Лабораторні (годин)	–
Самостійна робота (годин)	60
в т. ч. індивідуальні завдання (вказати вид) (годин)	–
Вид семестрового контролю	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Засвоєння здобувачами вищої освіти наукових концепцій і термінологічного апарату, які становлять теоретичне підґрунтя перекладацької діяльності при перекладі з іноземної мови на українську та з української на іноземну.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Практичний курс першої іноземної мови (англійська), Практичний курс другої іноземної мови (німецька), Сучасна українська літературна мова.

4. Компетентності

загальні:

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою (англійською та німецькою).

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

фахові:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 13. Здатність здійснювати адекватний письмовий та усний переклад відповідно до чинних нормативних вимог.

5. Результати навчання:

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

Результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	Знати основні проблеми сучасної перекладознавчої теорії та вміти пояснювати їх у контексті філологічних досліджень.
	Обґрунтовано добирати методи дослідження мовних явищ у перекладі відповідно до поставлених цілей.
	Уміти використовувати інноваційні підходи і цифрові інструменти у вивченні перекладацьких стратегій та моделей.
	Застосовувати різні наукові підходи (лінгвістичний, когнітивний, комунікативний, культурологічний) до аналізу перекладацьких процесів.
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	Аналізувати мовні одиниці різних рівнів (лексичних, граматичних, стилістичних) у процесі перекладу.
	Визначати міжмовні відповідники та описувати взаємодію мовних систем у перекладацькому процесі.
	Уміти виявляти і пояснювати лінгвістичні явища, що впливають на перекладацькі рішення (полісемія, омонімія, різні види перекладацьких трансформацій).

6. Методи навчання і викладання:

словесні методи (лекція, пояснення), наочні методи (ілюстрування, демонстрування), практичні методи (вправи), методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу), методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, оперативний контроль), інтерактивні методи (дискусії, воркшопи), мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи усного контролю (опитування), методи письмового контролю (тести).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Переклад: проблема дефініції та типологія.

Проблематика загальної теорії перекладу, проблеми дефініції перекладу, види перекладу.

Тема 2. Український переклад і його націєтворча роль.

Початки перекладу в історії української культури. Зв'язок перекладу із заборонами української мови. Чільні українські перекладачі.

Тема 3. Фонетичний аспект перекладу.

Доцільність передачі звучання слова. Прийоми передачі фонетичної оболонки слів (транслітерація, транскрипція, заміна за традицією). Правила передачі українських фонем і графем іноземними мовами.

Тема 4. Граматичний аспект перекладу.

Поняття перекладацької трансформації. Граматичні трансформації на словотвірному, морфологічному та синтаксичному рівнях. Особливості перекладу граматичних конструкцій у науково-технічних та академічних текстах.

Тема 5. Лексичний аспект перекладу.

Поняття перекладацької еквівалентності. Структура лексичного значення слова та лексичні відповідники при перекладі термінів. Види лексичних трансформацій.

Тема 6. Проблема лакун і реалій в перекладознавстві.

Походження понять «лакуна» і «реалія», їхній зв'язок з лінгвокультурологією. Розуміння лакун і реалій у перекладознавстві. Види лакун. Способи перекладу лакун і реалій.

Тема 7. Художній переклад.

Жанрово-стильові особливості художніх текстів та їхній вплив на переклад. Види перекладу художніх текстів. Переклад поетичних творів та труднощі передачі україномовної поезії англійською мовою.

Тема 8. Повний, анотаційний, реферативний типи перекладу.

Специфіка й технологія виконання різних видів перекладу. Довідкова й освітня функція анотаційного і реферативного перекладу.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма (035ФІЛОЛ_бд_2024)				
	усього	у тому числі			
		Л	п	лаб	с.р.
Тема 1. Переклад: проблема дефініції та типологія.	11	2	—	—	9
Тема 2. Український переклад і його націєтворча роль.	12	2	2	—	8
Тема 3. Фонетичний аспект перекладу.	11	2	2	—	7
Тема 4. Граматичний аспект перекладу.	11	2	2	—	7
Тема 5. Лексичний аспект перекладу.	11	2	2	—	7
Тема 6. Проблема лакун і реалій у перекладознавстві.	11	2	2	—	7
Тема 7. Художній переклад.	12	2	2	—	8
Тема 8. Повний, анотаційний, реферативний типи перекладу.	11	2	2	—	7
Усього годин	90	16	14	—	60

8. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма 035ФІЛОЛ бд 2024
1	Тема 1. Переклад: проблема дефініції та типологія.	—
2	Тема 2. Український переклад і його націєтворча роль.	2
3	Тема 3. Фонетичний аспект перекладу.	2
4	Тема 4. Граматичний аспект перекладу.	2
5	Тема 5. Лексичний аспект перекладу.	2
6	Тема 6. Проблема лакун і реалій у перекладознавстві.	2
7	Тема 7. Художній переклад.	2
8	Тема 8. Повний, анотаційний, реферативний типи перекладу.	2
	Разом	14

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма (035ФІЛОЛ бд 2024)
1	Тема 1. Переклад: проблема дефініції та типологія.	9
2	Тема 2. Український переклад і його націєтворча роль.	8
3	Тема 3. Фонетичний аспект перекладу.	7
4	Тема 4. Граматичний аспект перекладу.	7
5	Тема 5. Лексичний аспект перекладу.	7
6	Тема 6. Проблема лакун і реалій у перекладознавстві.	7
7	Тема 7. Художній переклад.	8
8	Тема 8. Повний, анотаційний, реферативний типи перекладу.	7
	Разом	60

10. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання / Результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання / результатів навчання
ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	<i>Поточний контроль:</i> навчальні завдання (теми 2-8), тести, індивідуальний творчий проєкт, завдання самостійної роботи. <i>Семестровий контроль:</i> залік.
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом
	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання тестів	Виконання індивідуального творчого проєкту	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Переклад: проблема дефініції та типологія.	-	2	-	6	8
Тема 2. Український переклад і його націєтворча роль.	3	2	5	5	15
Тема 3. Фонетичний аспект перекладу.	3	2	-	6	11
Тема 4. Граматичний аспект перекладу.	3	2	-	6	11
Тема 5. Лексичний аспект перекладу.	3	2	-	5	10
Тема 6. Проблема лакун і реалій у перекладознавстві.	3	2	5	5	15
Тема 7. Художній переклад.	3	2	5	5	15
Тема 8. Повний, анотаційний, реферативний типи перекладу.	3	2	5	5	15
Разом	21	16	20	43	100

**Шкала та критерії оцінювання виконання завдань
на практичних заняттях**

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	Здобувач вільно орієнтується у сучасних теоріях перекладу, пояснює проблеми перекладознавства в контексті філології. Наводить приклади й демонструє критичне мислення. Вибір методів чітко відповідає завданню, аргументація логічна й переконлива. Студент активно застосовує сучасні технології, демонструє вміння інтегрувати їх у роботу. Точно добирає еквіваленти, демонструє розуміння системних відмінностей між мовами. Демонструє високий рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
2	Здобувач має загальне розуміння основних теорій, правильно пояснює більшість понять, але без глибокого аналізу. Методи підбрано загалом правильно, але обґрунтування частково неповне. Використовує цифрові інструменти коректно, але без системності або творчого підходу. Переважно правильно визначає відповідники, але трапляються незначні неточності. Демонструє достатній рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання, пояснення поверхові або неточні. Вибір методів частково або випадково відповідає меті, аргументи нечіткі. Застосовує лише базові інструменти перекладу, переважно з помилками. Є значні лексичні або структурні помилки у доборі еквівалентів. Демонструє задовільний рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Здобувач вищої освіти не виявляє розуміння теоретичних основ перекладу. Не використовує жодних цифрових засобів чи інноваційних методів. Аналіз відсутній або повністю неправильний. Переклад невідповідний, спотворює зміст оригіналу.

Шкала та критерії оцінювання виконання тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Здобувач правильно відповідає на всі або більшість запитань; чітко розрізняє перекладацькі школи, теоретичні підходи й ключові поняття (еквівалентність, адекватність, трансформація тощо). Точно визначає функцію та значення мовних одиниць (лексичних, граматичних, стилістичних) у процесі перекладу.
1	Здобувач вищої освіти має часткові знання — правильні відповіді переважають, але є окремі неточності або плутанина у визначеннях. Частково правильно ідентифікує мовні одиниці; іноді допускає помилки в аналізі.
0	Відповіді здобувача неправильні або демонструють відсутність розуміння основних теоретичних положень.

**Шкала та критерії оцінювання виконання
індивідуального творчого проєкту**

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Проект демонструє глибоке розуміння теоретичних концепцій; використано релевантні перекладознавчі підходи, наведено власні висновки. Методи обрано точно відповідно до мети проєкту, застосовано послідовно й обґрунтовано. Використано сучасні перекладацькі технології (CAT-tools, корпуси тощо); продемонстровано творчий і професійний підхід. Робота демонструє вміння інтегрувати різні підходи (лінгвістичний, когнітивний, комунікативний, культурологічний); аналіз глибокий і системний. Переклад оригінальний, адекватний, демонструє стильову гнучкість і професійну аргументацію. Демонструє високий рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
4	Здобувач має чітке знання основних теорій і понять, аргументація логічна, але бракує глибини аналізу. Правильно визначає більшість явищ, але не завжди глибоко їх аналізує. Якісний переклад із незначними стилістичними неточностями; аргументація логічна. Застосовано цифрові інструменти коректно, але без повного розкриття їхнього потенціалу. Демонструє достатній рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
3	Здобувач демонструє загальне розуміння теорії, але без аналітичної інтерпретації. Є спроба використати методологію, однак не завжди з розумінням логіки. Використання цифрових інструментів перекладу обмежене або технічно правильне, але без глибокого аналізу. Демонструє середній рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
2	Теоретичні засади згадані поверхово або частково неправильні. Методи зазначено формально, без аргументації. Є згадки про інструменти, проте вони не впливають на результат. Є аналіз окремих мовних одиниць, але з помилками або без аргументів. Демонструє низький рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1	Продемонстровано мінімальне знання теорії; відсутні посилання на наукові підходи. Вибір методів випадковий або невідповідний завданню. Формальне або поверхове використання наукового підходу. Є аналіз окремих одиниць, але з помилками або без аргументів. Демонструє частково сформовані компетентності та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
5 – 6	Здобувач виявляє глибоке розуміння ключових теоретичних проблем перекладу, точно посилається на провідні концепції й авторів, демонструє аналітичне мислення. Вибір методів повністю відповідає меті роботи, застосування послідовне, аргументоване, із прикладами. Аналіз побудовано на комплексному використанні кількох підходів (лінгвістичного, когнітивного, культурологічного тощо); зроблено обґрунтовані висновки. Демонструє високий рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
4	Здобувач добре орієнтується у сучасних теоріях перекладу, але аналіз обмежений переказом без власних узагальнень. Методи підібрано правильно, але частково формально або без глибокого обґрунтування. Використовує цифрові інструменти коректно, але без повної інтеграції в аналітичну частину. Переважно правильні відповідники, але з поодинокими неточностями. Демонструє достатній рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
3	Здобувач демонструє правильне знання базових понять, проте подане у вигляді опису без зв'язку з практикою. Є спроба використати методи, але опис поверховий, без пояснення їхньої доцільності. Обмежене використання цифрових джерел або лише опис їхнього застосування без аналізу. Демонструє середній рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
2	Знання здобувача поверхові, спостерігаються помилки у трактуванні термінів або відсутність логіки в поясненні. Методи зазначено, проте застосування випадкове або помилкове. Використання цифрових інструментів несистемне, без усвідомлення функцій інструментів. Демонструє низький рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач демонструє лише фрагментарні або неточні знання, без розуміння теоретичних основ перекладу. Вибір методів не узгоджено з темою, аналіз відсутній. Поверхове згадування цифрових засобів без реального застосування. Демонструє частково сформовані компетентності та досягнення програмних результатів навчання.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Персональний комп'ютер, під'єднаний до мережі Internet. Internet-браузери, мережа Wi-Fi, онлайн платформи Google Meet. Мультимедійне обладнання (проектор), дошка аудиторна, АСУ ПДАУ, електронний ресурс на платформі LMS Moodle.

13. Політика навчальної дисципліни

Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін. Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим, запізнення – лише з поважних причин. У разі відсутності здобувача вищої

освіти на практичних заняттях з поважної причини (документальне підтвердження) надається право відпрацювати пропущене заняття на наступному практичному занятті у спосіб, визначений викладачем. У разі відсутності без поважних причин здобувач вищої освіти не одержує бали за практичне заняття і позбавлений права на їхнє відпрацювання.

Списування під час виконання тестових завдань, практичних завдань та завдань екзаменаційної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці

АКАДЕМІЧНА

ДОБРОЧЕСНІСТЬ

ПДАУ:

<https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Зокрема визнання та перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera тощо), за частиною освітнього компонента може здійснюватися до початку або впродовж семестру, в якому опановується освітній компонент, проте не пізніше, ніж за місяць до встановленої дати семестрового контролю. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету

<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproneformalnuosvitu.pdf>

Оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті

<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf>

Після завершення вивчення навчальної дисципліни кожен здобувач вищої освіти має пройти опитування в особистому кабінеті АСУ ПДАУ.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Гудманян А., Сітко А., Єнчева Г. Основи перекладознавства : навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2020. 352 с.
2. Єнчева Г. Теорія і практика перекладу : навчальний посібник для студентів спеціальності 035 «Філологія». Вінниця : Нова Книга, 2023. 296 с.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2017. 448 с.
4. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства. Харків : ХНУ імені В. Каразіна, 2016. 116 с.
5. Стріха М. Український переклад і перекладачі: між літературою і націєтворенням. Київ : Дух і Літера, 2020. 520 с.

Допоміжні

1. Mossop, Brian. Revising and Editing for Translators. 4th ed. Routledge, 2020. 302 p.
2. Антонюк М. Проблема редагування перекладів в англomовній науково-практичній літературі. *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика* : зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22 березня 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. С. 170—174.

3. Антонюк М. Теоретико-дидактичні засади мультимодального аналізу рекламного дискурсу. *Вища освіта в контексті глобальних викликів* : матеріали 54-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів. Полтава : ПДАУ, 2024. С. 182—184.
4. Карабан В.І, Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову : навч. посібник. Вінниця : Нова Книга, 2003. 608 с.
5. Матвієнко Л., Антонюк М., Дедушно А. Військова метафора у перекладі. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)). 2025. № 4 (34). С. 143–152. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/23301/23270>. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4\(34\)-143-152](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4(34)-143-152)
6. Радчук В. Держава тлумачів. *Всесвіт*. 2005. № 5–6. С. 173–185. URL: <https://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/76/41/>
7. Тагільцева Я. М., Антонюк М. А. Лінгвістичний аналіз англomовних композитів українознавчого корпусу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*: серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2025. Вип. 25(93). С. 68–71.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Collins Online Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>
2. Dictionary by Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com>
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови. URL : <http://www.slovnyk.net>